

GROENBEHEERPLAN 2024 - 2033

GULPEN-WITTEM

Opdrachtgever:
Projectnummer:
Datum:

Gemeente Gulpen-Wittem
GUW153
27 juli 2023

GROENBEHEERPLAN 2024 - 2033

GULPEN-WITTEM

Opdrachtgever:	Gemeente Gulpen-Wittem
Projectnummer:	GUW153
Status:	Definitief
Datum:	27 juli 2023

Opsteller:
PSMU

Verificatie:
CTB

Validatie:
OS

T 088 - 33 66 333
F 088 - 33 66 099
E info@kragten.nl

© 2023 Kragten
Niets uit dit rapport mag worden veelelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van Kragten. Het is tevens verboden informatie en kennis verwerkt in dit rapport ter beschikking te stellen aan derden of op andere wijze toe te passen dan waaraan in de overeenkomst toestemming wordt verleend.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING.....	5
1.1	Aanleiding en doel beheerplan	5
1.2	Leeswijzer	5
2	AREAALGEGEVENS.....	7
3	KADER	9
3.1	Groenbeleidsplan (2023)	9
3.2	Algemene richtlijnen beheer	10
4	ONDERHOUDSNIVEAUS EN BEHEERSTRATEGIE	13
4.1	Kwaliteitsniveaus voor onderhoud	13
4.2	Beheerstrategie: Centrumgebied op een hoger onderhoudsniveau	14
5	BEHEERMAATREGELEN	15
5.1	Bomen.....	15
5.2	Beplanting.....	16
5.3	Gras	17
5.4	Hagen	17
5.5	Kunstwerken/meubilair en overig.....	18
6	FINANCIËLE CONSEQUENTIES	19
6.1	Jaarlijkse kosten regulier onderhoud	19
6.2	Kosten afschrijving/vervanging en omvorming.....	19

BIJLAGEN

B1 REFERENTIEBEELDEN CROW CATALOGUS KWALITEIT OPENBARE RUIMTE

TABELLEN

Tabel 1	Areaalaantallen per beheertype	7
Tabel 2	Omschrijving kwaliteitsniveaus CROW-kwaliteitscatalogus.....	13
Tabel 3	Differentiatie kwaliteitsniveaus beheerstrategie	14
Tabel 4	Maatregelen en frequenties bomen.....	15
Tabel 5	Maatregelen en frequenties beplanting	16
Tabel 6	Maatregelen en frequenties gras.....	17
Tabel 7	Maatregelen en frequenties hagen.....	17
Tabel 8	Maatregelen en frequenties kunstwerken/meubilair en overig	18
Tabel 9	Kosten regulier onderhoud conform beheerstrategie en gewenst onderhoudsniveau.....	19

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel beheerplan

De gemeente Gulpen-Wittern heeft behoefte aan nieuw inzicht in het groenareaal dat bij de gemeente in beheer is en het benodigde beheer en onderhoud om dit areaal in stand te houden, aansluitend op de gemeentelijke visie en ambities. Om hiertoe te komen zijn er drie trajecten in gang gezet.

1. Als eerste stap is de digitale informatie over het aanwezige areaal opnieuw geïnventariseerd en geactualiseerd. Hiermee is er een vernieuwd inzicht ontstaan over de omvang en de samenstelling van het huidige groen (anno 2023) dat door de gemeente beheerd dient te worden.
2. Als tweede stap wordt er naast deze inventarisatie een nieuw groenbeleidsplan opgesteld waarin is vastgelegd op welke wijze de gemeente omgaat met het groen in Gulpen-Wittern en welke visie en ambities de gemeente hierbij heeft.
3. De derde stap betreft het voorliggende groenbeheerplan. Op basis van de nieuwe data over groenareaal en het nieuwe groenbeleid dient met dit beheerplan inzicht verkregen te worden in het benodigde beheer en onderhoud, inclusief de beheer- en onderhoudskosten die hiermee gemoeid zijn voor een periode van 4 jaar.

Op basis van het bovenstaande is de doelstelling van dit groenbeheerplan als volgt te omschrijven: **Nieuw inzicht in het beheer en onderhoud van het huidige groenareaal dat bij de gemeente in beheer is en de kosten die hiermee gemoeid zijn, aansluitend op het nieuwe groenbeleid voor de periode 2024 - 2033.**

1.2 Leeswijzer

- In hoofdstuk 2 is de **omvang en samenstelling van het groenareaal** waar dit beheerplan betrekking op heeft in kaart gebracht, op basis van de inventarisatie en actualisatie van de digitale gegevens van het gemeentelijk groen.
- Hoofdstuk 3 omschrijft het **kader** waarbinnen het beheer en onderhoud van het groen uitgevoerd dient te worden. Het kader heeft betrekking op het nieuwe groenbeleidsplan inclusief specifieke onderwerpen die binnen de gemeente van belang worden geacht: duurzaamheid, SROI, dataverwerking en toezicht.
- Hoofdstuk 4 geeft inzicht in de beheerstrategie die binnen de gemeente wordt toegepast voor het groenbeheer. Hierbij gaat het om de **gewenste onderhoudskwaliteit** van het groen, passend bij de ambities van de gemeente. Deze kwaliteitskeuze dient als basis voor de berekening van de onderhoudskosten.
- In Hoofdstuk 5 zijn de **benodigde maatregelen en frequenties** per hoofdgroep (bomen, beplanting, etc.) omschreven om de gewenste kwaliteit van het gemeentelijk groen in stand te houden, aansluitend op het groenbeleid en de begeerstrategie van hoofdstuk 4.
- Afsluitend geeft hoofdstuk 6 inzicht in de **kosten** van onderhoudsmaatregelen, zoals omschreven in hoofdstuk 5, conform de beheerstrategie. Hierbij wordt er op hoofdlijnen aandacht besteed aan de prijsindexering en de gevolgen van een jaarlijkse areaaluitbreiding.

2 AREAALGEGEVENS

Op basis van de inventarisatie van het groenareaal zijn de digitale gegevens met betrekking tot het gemeentelijk groen van Gulpen-Wittem geactualiseerd. Zo is er nieuw inzicht ontstaan in de omvang en de samenstelling van het groen dat bij de gemeente in beheer is en zijn er beheertypen geformuleerd. Een beheertype (ook beheergroep genoemd) is een onderdeel binnen het groenareaal dat op een specifieke manier beheerd dient te worden. Zo zijn er bijvoorbeeld voor de beheergroep 'Heesters' andere onderhoudsmaatregelen nodig dan voor de beheergroep 'Gazon'. De onderstaande tabel geeft inzicht in de omvang en samenstelling van het huidige groenareaal (anno mei 2023) op basis van de beheergroepen die binnen het gemeentelijk groenareaal worden onderscheiden. Ook is er onderscheid gemaakt in gebiedstypen binnen de gemeente. Deze gebiedstypen zijn leidend bij de keuze in onderhoudskwaliteit binnen het groenareaal (zie hoofdstuk 4).

Tabel 1 Areaalaantallen per beheertype

Hoofdgroep	Beheertype	Areaalaantallen					
		Einheid	Centra	Woon- gebied	Bedrijven- terrein	Buiten- gebied	TOTAAL
Bomen	Solitaire boom	stuks	552	4.229	47	16.086	20.914
	Bos	m2	0	0	0	68.785	68.785
Bepanting	Bosplantsoen	m2	2.854	83.944	226	23.805	110.829
	Heesters	m2	2.096	14.638	333	823	17.890
	Bodembedekkers	m2	3.910	16.550	470	1.275	22.205
	Vaste planten	m2	792	17.94	0	1.643	4.229
	Bloembakken met perkgoed	m2	61	17	0	4	82
	Wisselperken	m2	0	64	0	128	192
	Houtwallen	m2	0	3.608	0	299.594	303.202
Gras	Gazon	m2	837	51.345	2.611	41.316	96.109
	Bermen	m2	1.633	31.651	906	579.799	613.989
	Wadi	m2	90	410	0	1.880	2.380
	Greppel	m2	36	2.417	0	25.130	27.583
	Wandelpaden in buitengebied	m2	199	693	0	78.723	79.615
	Groenstrook karrenspoor	m2	0	449	0	193.457	193.906
Hagen	Haag tot 1m	m2	566	5.336	0	41.880	47.782
	Haag vanaf 1m	m2	123	992	0	4.902	6.017
	Struweelhaag	m2	0	2.067	0	56.554	58.621
	Blokhaag tot 1m	m2	938	4.635	23	564	6.160
	Blokhaag vanaf 1m	m2	54	57	0	184	295
Kunswerken/ Meubilair	Speelondergrond	m2	94	19.333	0	16.747	36.174
	Speeltoestellen	stuks	1	111	1	13	126
	Zitbanken	stuks	62	180	2	203	447
	Bladkorven	stuks	1	2	0	0	3
Overig	Vijver/oppervlaktewater	m2	17	8.288	86	14.101	22.492

3 KADER

3.1 Groenbeleidsplan (2023)

Momenteel (juni 2023) wordt het groenbeleidsplan parallel aan dit beheerplan ontwikkeld. Het groenbeleidsplan is het overkoepelend kader voor de inrichting en het beheer en onderhoud van het groen in de gemeente Gulpen-Wittem. Op hoofdlijnen zijn de volgende zaken in het groenbeleidsplan opgenomen:

1. **Groenbeleidsvisie:** De algemene visie voor het groen binnen de gemeentegrenzen benadrukt de samenhang van de groenstructuren met de gebouwde omgeving en groen als onmisbaar onderdeel van het woon- en leefmilieu van mens en dier. Naast dat het groen de leefbaarheid bevordert wordt in deze groenvisie van het beleidsplan specifiek ingegaan op de **functies van het groen**. Zo worden de volgende functies genoemd:
 - Bevorderen van de kwaliteit van woon- en leefomgeving: Dorpen en wijken met bomen, boeiend en bloeiend groen worden stevast beter gewaardeerd dan dorpen en wijken zonder groen. Bomen en groen dragen bij aan het welbevinden, het leef- en woongenot.
 - Beeldbepalende functie: Groen en bomen leveren een bijdrage aan de visuele aantrekkelijkheid van de woonomgeving en aan de kwaliteit van de architectonische vormgeving van de woonomgeving. Het toepassen van verschillende vormen en typen groenstructuren in de loop van de geschiedenis bepaalt en versterkt het gebiedseigen karakter, het beeld en de identiteit van een wijk, dorp, of landschap.
 - Structurerende /ordenende functie: Naarmate een dorp of wijk groeit, is ordening steeds belangrijker voor de oriëntatie in de toenemende complexiteit van de leefomgeving. Delen van een dorp of wijk worden beter herkend. Inwoners en bezoekers kunnen zich oriënteren en de weg vinden.
 - Ecologische functie: Groen speelt een wezenlijke rol in het behoud van biodiversiteit. Zo biedt groen onderdak aan allerlei flora en fauna. Bomen en struiken creëren met hun wortelstelsel en blad dat in de herfst van de bomen valt, specifieke bodemcondities voor bijzondere kruidenvegetaties en insectenpopulaties. De bomenstructuren fungeren als geleidingsroutes voor bijvoorbeeld vleermuizen.
 - Educatieve functie: Door het groen maken mensen al dan niet bewust kennis met natuurlijke processen. Door het uitlopen van de knoppen, het bloeien, verkleuren en vallen van de bladeren en de vorming van vruchten zijn de jaargetijden beleefbaar. Kinderen leren de natuur kennen en waarderen door op te groeien met groen in de omgeving.
 - Milieufunctie: Groen, maar bomen in het bijzonder, leiden tot een verbetering van het klimaat in de bebouwde omgeving. Het wordt bijvoorbeeld minder warm en de luchtvochtigheid neemt toe. De schaduw van bomen biedt verkoeling in hete zomers. Schadelijke concentraties stikstof (NO₂), ozon en fijnstof zijn lager in buurten met meer groen. Een groene omgeving is zodoende goed voor de volksgezondheid en biedt mogelijkheden voor het afvangen, infiltreren, remmen en sturen van hemelwater om overlast te beperken of te voorkomen.
 - Recreatieve functie: Groen en bomen bepalen in hoge mate het karakter en de sfeer van het landschap en de bebouwde omgeving. Groen nodigt uit tot ontspanning en recreatie en schept condities voor sociale ontmoeting. De recreatieve functie hangt samen met het welbevinden en de gezondheid van bewoners. Niet voor niets heeft Gulpen-Wittem een bijzondere aantrekkingskracht op toeristen en recreanten.
 - Economische functie: Een groen karakter, uitnodigende entrees, groene woonwijken, statige lanen en parken, hebben een wervend effect op bedrijven, investeerders en individuen. Dit kan positieve invloed hebben op een gevarieerde bevolkingsopbouw, op bedrijfsomzet en werkgelegenheid. Groen heeft zo indirect economisch rendement. Toeristen komen ook niet voor niks naar een idyllisch groen heuvellandschap met vakwerkhuizen.

Door de grote diversiteit aan functies en het belang daarvan wordt er veel waarde gehecht aan het **duurzaam behoud, herstel en verdere ontwikkeling van de gemeentelijke groenstructuren**. De functies van groen dienen in samenhang met elkaar en in de ruime context van het landschap te worden beoordeeld. Het gemeenschappelijke belang van het behoud van een groene leefomgeving staat voor de gemeente boven het individueel belang/gewin. **Met dit beheerplan wordt een bijdrage geleverd aan behoud en verbetering van het groen in de gemeente en daarmee aan de bovengenoemde functies.**

2. **Groenstructuurplan:** Deel 2 van het groenbeleidsplan betreft het groenstructuurplan. Hierin zijn de gemeentelijke ambities vastgelegd ten aanzien van de eigen groenstructuur en het landschap in brede zin. In dit structuurplan wordt specifiek ingegaan op de verschillende functies en waarden van de groenstructuren en worden de raakvlakken met de andere gemeentelijke disciplines in de buitenruimte benoemd. De gehele groenstructuur van de gemeente wordt hierbij uiteengezet en behandeld. Het doel van dit groenstructuurplan is het behouden en versterken van een duurzame groenstructuur die de gewenste functies nu en op de lange termijn kan vervullen. Met dit beheerplan wordt een bijdrage geleverd aan de instandhouding van deze groenstructuren.
3. **Groen en burger:** Deel 3 van het groenbeleidsplan gaat over wat de burger mag verwachten ten aanzien van aanplant, beheer, herstel en vervanging van openbaar groen, hoe er wordt omgegaan met klachten over hinder en overlast en met vergunningaanvragen voor het kappen van bomen. Specifieke thema's die aandacht krijgen in deel 3 van het groenbeleidsplan zijn:
 - Specifieke pijlers (actoren/groepen) waar rekeningen mee gehouden dient te worden en de wijze waarop er met elk van deze pijlers wordt gecommuniceerd. De volgende pijlers zijn geformuleerd:
 1. Individu, burgercollectief
 2. Basisscholen, leerlingen
 3. Gemeente, burgers en ondernemers
 4. Gemeente en ondernemers
 5. Waterbeheerders
 6. Agrarische ondernemers
 7. Gemeente en terrein-beherende organisaties
 - Veiligheid. Hierbij gaat het onder meer over verkeersveiligheid, wortelopdruk en veiligheid rond bomen
 - Meldingen en klachten vanuit gebruikers en bewoners
 - Aanplant, bescherming, kap en herplant van bomen en houtopstanden
 - Monumentale bomen en houtopstanden

3.2 Algemene richtlijnen beheer

Duurzaamheid (inclusief elektrische machines)

De gemeente Gulpen-Wittem is bezig met het verduurzamen van haar organisatie, onder de noemer 'samen groen'. Het doel van 'Samen groen' is om in 2050 geen fossiele brandstoffen meer te gebruiken en niet meer te praten over afval, maar over hergebruik van grondstoffen (circulaire) economie. Door informatie, ervaringen en voorbeelden te delen kunnen we van elkaars successen en fouten leren. De eerste stappen zijn gezet. Zo zijn er bijvoorbeeld elektrische deelauto's beschikbaar en breidt de gemeente tevens het aantal publieke laadpalen voor elektrische auto's uit tot circa 300 in 2030.

Aanvullend hierop streeft Gulpen-Wittem als Cittaslow gemeente naar een duurzame omgeving die verbonden is met een kwalitatief hoogwaardig landschap, waar een krachtige sociale gemeenschap aanwezig is ondersteund door de gemeente. Cittaslow is innovatief, maar gaat ook terug naar de oorsprong. Identiteit en cultuurhistorie zijn hierbij belangrijk. De gemeente gebruikt lokale producten die op een duurzame manier geproduceerd worden. Het permanent en consequent vanuit deze filosofie werken als gemeente onderscheidt ons als Cittaslow van andere gemeenten.

Vanuit het bovengenoemde kader dient het beheer en onderhoud van het groen in gemeente Gulpen-Wittem ten minste de volgende richtlijnen voor duurzaamheid:

- Gebruik als gemeentelijke beheerorganisatie bij de onderhoudswerkzaamheden waar mogelijk altijd elektronisch materieel en elektronische voertuigen.
- Stimuleer bij marktpartijen het gebruik van elektronisch materieel en elektronische voertuigen door hiervoor in de contracten en bij inschrijvingen richtlijnen op te nemen.
- Gebruik bij beheerwerkzaamheden en omvorming van de ruimte altijd organische en duurzame materialen en maak hiervoor zoveel mogelijk gebruik van de lokale producenten en levensadrs waaraan dezelfde eisen worden gesteld.

Social Return

In het inkoopbeleid van Gulpen-Wittern (2021 - 2024) is specifiek aandacht voor SROI (Social Return on Investment). Concreet geldt dat bij aanbestedingen van meer dan €100.000,00 (ook in het beheer en de inrichting van het groen/de openbare ruimte) minimaal 5% van de aanneemsom besteed dient te worden aan SROI. Met andere woorden; minimaal 5% van de opdrachtsom wordt geïnvesteerd in mensen met een bepaalde afstand tot de arbeidsmarkt. Met name het reguliere onderhoud van groen leent zich goed voor SROI. De betreffende werkzaamheden (zoals maaien, blad ruimen, snoeien van hagen, etc.) kunnen met de juiste begeleiding uitgevoerd worden door krachten zonder een bepaalde expertise.

Dataverwerking

Recentelijk (2022/2023) zijn de gegevens van het Groenareaal (zie ook hoofdstuk 2) geïnventariseerd en geactualiseerd. Zo is er een nieuw startpunt gecreëerd voor het effectief uitvoeren van het groenonderhoud op basis van een actueel en compleet inzicht van de omvang en de samenstelling van het areaal. Zonder dit complete en actuele inzicht is het niet mogelijk om het beheer en onderhoud adequaat te organiseren en vooruit te plannen. Het is daarom van groot belang om vanuit dit startpunt de gegevens omtrent het groenareaal compleet en actueel te houden. Vanuit het kader van dataverwerking gelden daarom de volgende richtlijnen:

- Actualiseer de gegevens minimaal één keer per jaar. Doe dit uiterlijk in september zodat er voor het einde van het kalenderjaar nog tijd is om waar nodig nieuwe gegevens buiten in te winnen en aanpassingen in de gegevens te verwerken.
- Voer bij uitbreidingen en grotere omvormingen de areaalwijzigingen direct door in de gegevens zodat het actueel inzicht behouden blijft. Hoe langer hiermee wordt gewacht hoe minder compleet en actueel de gegevens van het groenareaal zijn.
- Houd (bijvoorbeeld in een logboek) bij wanneer welk onderhoud is uitgevoerd en wanneer welk onderhoud wordt verwacht om tijdig te kunnen anticiperen op onderhoud dat de komende jaren wordt verwacht.
- Bewaar inspectiegegevens (zoals VTA, schouw en veiligheidsinspectie speelvoorzieningen) en koppel deze aan de betreffende objecten. Zo ontstaat er inzicht in de ontwikkeling van kwaliteit en veiligheid en kan er beter hierop gestuurd worden.
- Leg bij technische constructies (zoals kunstwerken en meubilair) het jaar van aanleg vast samen met de technische levensduur. Hiermee kan tijdig een inschatting worden gemaakt van wanneer groot onderhoud of vervanging nodig is en kan er tijdig geld hiervoor beschikbaar worden gesteld voor een eventuele piek in de vervanging van objecten.

Gebruik voor het ontsluiten en actueel houden van de bovenstaande gegevens een digitaal beheersysteem (zoals gisib). Hierbij kunnen de digitale gegevens, zowel geografisch (digitale kaartgegevens) als administratief (informatie over het object, de kwaliteit/inspectiegegevens en uitgevoerd onderhoud) centraal worden geraadpleegd, worden bewerkt en aan elkaar worden gekoppeld. Zo kunnen de (onderhouds-)werkzaamheden beter worden aangestuurd vanuit het voorgenomen beleid en integraal op elkaar worden afgestemd.

4 ONDERHOUDSNIVEAUS EN BEHEERSTRATEGIE

4.1 Kwaliteitsniveaus voor onderhoud

Wat betreft de toe te passen onderhoudsniveaus wordt aangesloten op de CROW-systeem voor beeldkwaliteit conform de Kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018 (CROW-publicatie 380). Met deze methode wordt de kwaliteit van de gehele openbare ruimte (alle disciplines) op basis van beeld tastbaar gemaakt vastgelegd. Tabel 2 omschrijft op hoofdlijnen de vijf kwaliteitsniveaus die worden gehanteerd. In bijlage 1 zijn een selectie van referentiebeelden uit de kwaliteitscatalogus bijgevoegd die een indruk geven van deze kwaliteitsniveaus.

A+	A	B	C	D
				
Er is geen beplanting beschadigd.	Er is weinig beplanting beschadigd.	Er is in beperkte mate beplanting beschadigd.	Er is redelijk veel beplanting beschadigd.	Er is veel beplanting beschadigd.
beschadigd oppervlak 0% per 100m ²	beschadigd oppervlak ≤ 5% per 100m ²	beschadigd oppervlak ≤ 10% per 100m ²	beschadigd oppervlak ≤ 25% per 100m ²	beschadigd oppervlak > 25% per 100m ²

Tabel 2 Omschrijving kwaliteitsniveaus CROW-kwaliteitscatalogus

Beeldkwaliteitsniveau		Omschrijving	
A+	Zeer hoog/ zo goed als nieuw	Het groen/object is nagenoeg ongeschonden en zo goed als nieuw . Er is geen schade, vuil of oneffenheid waarneembaar.	
Te hanteren kwaliteitsniveaus	A	Hoog	Het groen/object heeft weinig schade . In beperkte mate kan er enige schade vuil of oneffenheid aanwezig zijn, maar het totale beeld ziet er verzorgd en netjes uit. Regulier onderhoud wordt in een hoge frequentie uitgevoerd. Er is daarbij extra aandacht voor een schoon beeld .
	B	Basis	Het gaat om een functioneel niveau . Er is op het betreffende groen/object schade, vuil of oneffenheid waarneembaar , maar de functionaliteit en de veiligheid komen niet in het geding. Regulier onderhoud wordt uitgevoerd , maar er is geen extra aandacht specifiek voor een schoon beeld.
	C	Sober/laag	Regulier onderhoud wordt in een lagere frequentie uitgevoerd en indien noodzakelijk worden meldingen opgelost om de veiligheid te waarborgen. Zo ontstaat er een onrustig en ietwat onverzorgd beeld dat enig discomfort kan veroorzaken en de functionaliteit mogelijk wat verminderd. De veiligheid blijft gewaarborgd .
	D	Zeer laag	Onderhoud wordt nagenoeg niet uitgevoerd . Er ontstaat een achterstand die met regulier onderhoud niet meer is in te lopen en onderdelen van het areaal vallen uit. Kapitaalvernietiging ligt op de loer en er zijn uiteindelijk extra investeringen en nieuwe aanplant nodig om het betreffende groen/object weer op een functioneel niveau te krijgen. De veiligheid kan hiermee in het geding komen .

A+ is als onderhoudsniveau in praktijk niet realistisch. Alleen direct na oplevering van een nieuwe buitenruimte wordt A+ kwaliteit gehaald. Al snel zal niveau A een feit zijn doordat er altijd sprake is van enige mate van vuil of oneffenheden die niet te voorkomen zijn. Ook kwaliteitsniveau D is geen optie, omdat er dan nagenoeg geen onderhoud plaatsvindt. De veiligheidsrisico's zijn te groot en uiteindelijk is er sprake van kapitaalvernietiging, waarbij de kosten voor schade en herstel groter zijn dan de besparing in het (uitblijven van) regulier onderhoud.

Om het onderhoudsbudget (kosten)effectief te besteden en te investeren in het groen waar de urgentie het grootst wordt bevonden, aansluitend op het gemeentelijke beleid, worden verschillende kwaliteitsniveaus gehanteerd. Zo wordt er bijvoorbeeld een hoger niveau (A) nagestreefd op de locaties die voor de gemeente van belang zijn en/of waar de risico's groter zijn (bijvoorbeeld in drukbezochte gebieden). Ten behoeve van het hogere kwaliteitsniveau worden de onderhoudsmaatregelen frequenter uitgevoerd.

Indien het onderhoudsbudget onder druk staat, is (het tijdelijke toepassen van) een lager kwaliteitsniveau (C) een overweging waard. In minder belangrijke/drukke gebieden waar de risico's beperkt zijn, bijvoorbeeld in het buitengebied, kan een lager kwaliteitsniveau worden overwogen om de druk op het onderhoudsbudget (tijdelijk) te verminderen. Op deze locaties zijn de onderhoudsmaatregelen minder frequent nodig om de functionaliteit en veiligheid te waarborgen. Indien er geen budgettaire beperkingen zijn, wordt het basis onderhoudsniveau (B) in zijn algemeenheid als minimale richtlijn geaccepteerd binnen Nederlandse gemeenten.

4.2 Beheerstrategie: Centrumgebied op een hoger onderhoudsniveau

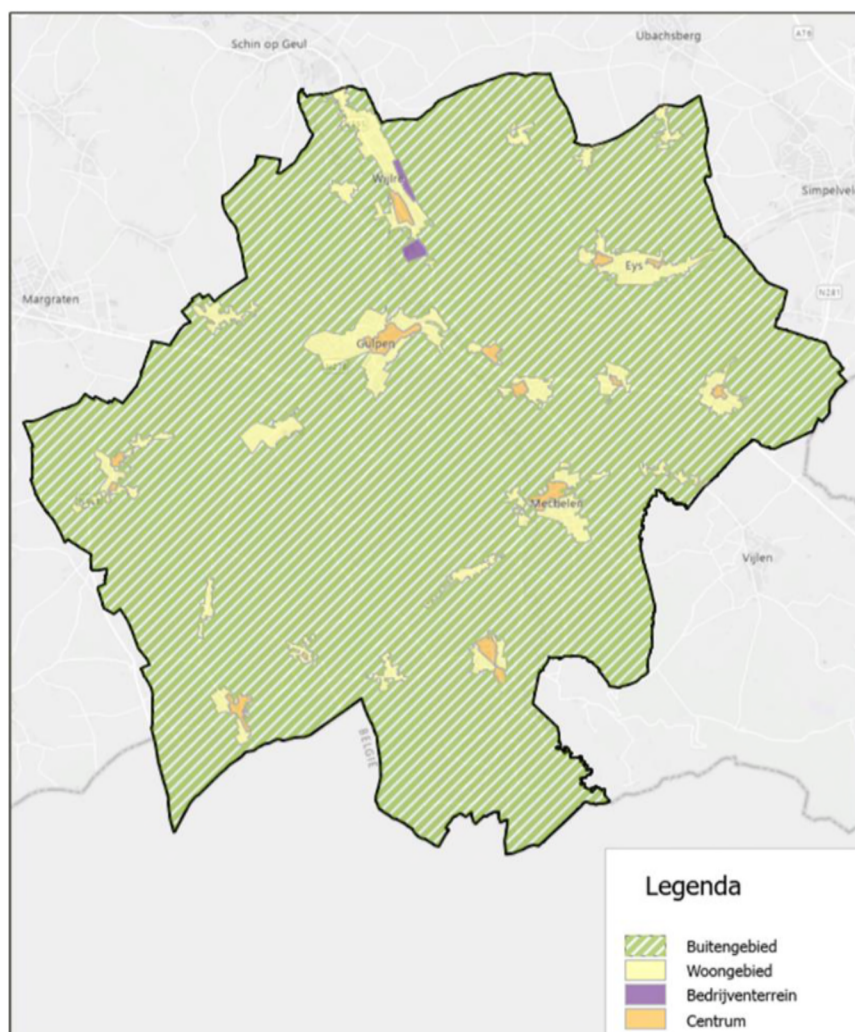
Met behulp van de hiervoor omschreven beeldkwaliteitsniveaus wordt in deze paragraaf de beheerstrategie geschetst voor het groen in Gulpen-Wittem. Op basis van deze strategie worden de jaarlijkse onderhoudskosten inzichtelijk gemaakt in hoofdstuk 6.

Voor het efficiënt investeren van het onderhoudsbudget in de urgente onderdelen van het groenareaal, wordt er gekozen voor een hoger onderhoudsniveau voor het deel van het areaal dat drukker bezocht wordt en waar het belang voor de gemeente het grootst is. Dit betekent concreet dat er **in het centrumgebied een hoger kwaliteitsniveau (A)** wordt nagestreefd met extra aandacht voor de uitstraling en een verzorgd beeld. **Voor het overige groen in de gemeente blijft het basis-onderhoudsniveau (B) van kracht**, de functionaliteit en veiligheid blijven hier te allen tijde gewaarborgd, het algemene beeld is hier redelijk maar er is geen expliciete aandacht voor een schone uitstraling.

Tabel 3 geeft de differentiatie in kwaliteitsniveaus voor de beheerstrategie weer. De kaart daaronder geeft inzicht in de ligging van de gebiedstypen binnen de gemeente.

Tabel 3 Differentiatie kwaliteitsniveaus beheerstrategie

Gebiedstypen	Kwaliteitsniveau
Centrumgebied (dorpskern)	A
Woongebieden	B
Bedrijventerrein	B
Buitengebied	B

Afbeelding 1
Ligging gebiedstypen
Gulpen-Wittem

5 BEHEERMAATREGELEN

In dit hoofdstuk zijn de benodigde maatregelen en frequenties per hoofdgroep (bomen, beplanting, etc.) omschreven inclusief de frequenties per onderhoudsniveau (A, B en C). Hoe hoger het gewenste onderhoudsniveau, hoe frequenter de maatregelen uitgevoerd dienen te worden en hoe hoger de onderhoudskosten zijn. Afhankelijk van de beheerstrategie zoals in paragraaf 4.2 omschreven, worden verschillende onderhoudsniveaus gehanteerd voor het berekenen van uiteindelijke onderhoudskosten. In hoofdstuk 6 zijn de onderhoudskosten aansluitend op de beheerstrategie inzichtelijk gemaakt.

De maatregelen en frequenties in dit hoofdstuk zijn indicatief en dienen als hulpmiddel om de onderhoudskosten te kunnen bepalen. In praktijk wordt er mogelijk (deels) op beeldbestek gewerkt.

Het ruimen van zwerfvuil valt buiten de scope van dit beheerplan en is daarom niet als maatregel in het beheerplan opgenomen.

5.1 Bomen

Voor het reguliere onderhoud van de bomen wordt uitgegaan van de onderstaande maatregelen en frequenties per onderhoudsniveau.

Tabel 4 Maatregelen en frequenties bomen

Beheertype	Maatregelen	Frequentie per onderhoudsniveau		
		A	B	C
Solitaire boom	Snoeien	1 keer per 3 jaar	1 keer per 3 jaar	1 keer per 5 jaar
	VTA-inspectie	1 keer per 3 jaar	1 keer per 3 jaar	1 keer per 5 jaar
	Stamschot verwijderen	1 keer per 3 jaar	1 keer per 3 jaar	n.v.t.
Bos	Snoeien rand beplanting	1 keer per 3 jaar	1 keer per 5 jaar	1 keer per 5 jaar

5.2 Beplanting

Voor het reguliere onderhoud van de beplanting wordt uitgegaan van de onderstaande maatregelen en frequenties per onderhoudsniveau.

Tabel 5 Maatregelen en frequenties beplanting

Beheertype	Maatregelen	Frequentie per onderhoudsniveau		
		A	B	C
Bosplantsoen	Afzetten struiklaag	1 keer per 4 jaar	1 keer per 5 jaar	1 keer per 5 jaar
	Snoeien rand beplanting	2 keer per jaar	2 keer per jaar	1 keer per jaar
	Uitmaaien beplantingsvak (maaisel laten liggen)	2 keer per jaar	2 keer per jaar	1 keer per jaar
Heesters	Snoeien rand beplantingsvak	2 keer per jaar	2 keer per jaar	1 keer per jaar
	Inboet (2%)	1 keer per jaar	1 keer per jaar	1 keer per 2 jaar
	Terugzetten heesters	1 keer per 5 jaar	1 keer per 5 jaar	1 keer per 5 jaar
	Onkruid verwijderen	8 keer per jaar	6 keer per jaar	4 keer per jaar
	Ruimen natuurlijk vuil/blad	4 keer per jaar	2 keer per jaar	1 keer per jaar
Bodembedekkers	Knippen	2 keer per jaar	2 keer per jaar	1 keer per jaar
	Inboet (2%)	1 keer per jaar	1 keer per jaar	1 keer per 2 jaar
	Onkruid verwijderen	8 keer per jaar	6 keer per jaar	4 keer per jaar
	Ruimen natuurlijk vuil/blad	4 keer per jaar	2 keer per jaar	1 keer per jaar
Vaste planten	Voorjaarsbeurt vaste planten	1 keer per jaar	1 keer per jaar	1 keer per jaar
	Inboet (2%)	1 keer per jaar	1 keer per jaar	1 keer per 2 jaar
	Opnemen, scheuren en herplanten	1 keer per 4 jaar	1 keer per 4 jaar	1 keer per 5 jaar
	Onkruid verwijderen	8 keer per jaar	6 keer per jaar	4 keer per jaar
	Ruimen natuurlijk vuil/blad	4 keer per jaar	2 keer per jaar	1 keer per jaar
Bloembakken met perkgoed	Watergeven plantenbak/schaal	15 keer per jaar	15 keer per jaar	15 keer per jaar
	Vervangen planten en verversen grond	1 keer per jaar	1 keer per jaar	1 keer per jaar
	Onkruid verwijderen	8 keer per jaar	8 keer per jaar	6 keer per jaar
	Ruimen natuurlijk vuil/blad	4 keer per jaar	4 keer per jaar	4 keer per jaar
Solitaire heesters	Snoeien	1 keer per jaar	1 keer per 2 jaar	1 keer per 3 jaar
	Inboet (2%)	1 keer per jaar	1 keer per jaar	n.v.t.
Wisselperken	Watergeven wisselperk	15 keer per jaar	15 keer per jaar	15 keer per jaar
	Vervangen beplanting verversen grond	1 keer per jaar	1 keer per jaar	1 keer per jaar
	Bemesten beplvak, org. mest incl. spitten	1 keer per jaar	1 keer per jaar	1 keer per jaar
	Onkruid verwijderen	8 keer per jaar	8 keer per jaar	6 keer per jaar
	Ruimen natuurlijk vuil/blad	4 keer per jaar	4 keer per jaar	4 keer per jaar
Houtwallen	Inboet (2%)	1 keer per jaar	1 keer per jaar	n.v.t.
	Terugzetten houtwal	1 keer per 5 jaar	1 keer per 5 jaar	1 keer per 5 jaar
	Onkruid verwijderen	4 keer per jaar	n.v.t.	n.v.t.
	Ruimen natuurlijk vuil/blad	2 keer per jaar	n.v.t.	n.v.t.
Helofytenfilters	Maaien	1 keer per 5 jaar	1 keer per 5 jaar	1 keer per 5 jaar
	Verwijderen vuil	8 keer per jaar	6 keer per jaar	1 keer per jaar

5.3 Gras

Voor het reguliere onderhoud van het gras wordt uitgegaan van de onderstaande maatregelen en frequenties per onderhoudsniveau.

Tabel 6 Maatregelen en frequenties gras

Beheertype	Maatregelen	Frequentie per onderhoudsniveau		
		A	B	C
Gazon	Maaien	30 keer per jaar	25 keer per jaar	20 keer per jaar
	Afsteken graskanten	2 keer per jaar	1 keer per jaar	n.v.t.
	Ruimen natuurlijk vuil/blad	4 keer per jaar	2 keer per jaar	1 keer per jaar
Bermen	Maaien en ruimen	2 keer per jaar	2 keer per jaar	2 keer per jaar
Wadi	Uitmaaien	4 keer per jaar	2 keer per jaar	1 keer per jaar
	Ruimen natuurlijk vuil/blad	4 keer per jaar	2 keer per jaar	1 keer per jaar
Greppel	Uitmaaien	2 keer per jaar	2 keer per jaar	2 keer per jaar
	Ruimen natuurlijk vuil/blad	2 keer per jaar	2 keer per jaar	2 keer per jaar
Wandelpad in buitengebied	Maaien en ruimen	30 keer per jaar	20 keer per jaar	20 keer per jaar
Groenstrook karrenspoor	Maaien	25 keer per jaar	20 keer per jaar	20 keer per jaar

5.4 Hagen

Voor het reguliere onderhoud van de hagen wordt uitgegaan van de onderstaande maatregelen en frequenties per onderhoudsniveau.

Tabel 7 Maatregelen en frequenties hagen

Beheertype	Maatregelen	Frequentie per onderhoudsniveau		
		A	B	C
Haag tot 1m	Knippen	2 keer per jaar	2 keer per jaar	1 keer per jaar
	Inboet (1%)	1 keer per jaar	1 keer per jaar	1 keer per 2 jaar
	Onkruid verwijderen haagvoet	8 keer per jaar	6 keer per jaar	6 keer per jaar
	Ruimen natuurlijk vuil/blad haagvoet	4 keer per jaar	2 keer per jaar	1 keer per jaar
Haag vanaf 1m	Knippen	2 keer per jaar	2 keer per jaar	2 keer per jaar
	Inboet (1%)	1 keer per jaar	1 keer per jaar	1 keer per 2 jaar
	Onkruid verwijderen haagvoet	8 keer per jaar	6 keer per jaar	6 keer per jaar
	Ruimen natuurlijk vuil/blad haagvoet	4 keer per jaar	2 keer per jaar	1 keer per jaar
Struweelhaag	Snoeien rand	2 keer per jaar	2 keer per jaar	1 keer per jaar
	Inboet (2%)	1 keer per jaar	1 keer per jaar	1 keer per 2 jaar
	Terugzetten Struweel	1 keer per 5 jaar	1 keer per 5 jaar	1 keer per 5 jaar
	Onkruid verwijderen	8 keer per jaar	6 keer per jaar	1 keer per jaar
	Ruimen natuurlijk vuil/blad	4 keer per jaar	2 keer per jaar	1 keer per jaar
Blokhaag tot 1m	Knippen	2 keer per jaar	2 keer per jaar	2 keer per jaar
	Inboet (1%)	1 keer per jaar	1 keer per jaar	1 keer per 2 jaar
	Onkruid verwijderen haagvoet	8 keer per jaar	6 keer per jaar	2 keer per jaar
	Ruimen natuurlijk vuil/blad haagvoet	4 keer per jaar	2 keer per jaar	2 keer per jaar
Blokhaag vanaf 1m	Knippen	2 keer per jaar	2 keer per jaar	2 keer per jaar
	Inboet (1%)	1 keer per jaar	1 keer per jaar	1 keer per 2 jaar
	Onkruid verwijderen haagvoet	8 keer per jaar	6 keer per jaar	2 keer per jaar
	Ruimen natuurlijk vuil/blad haagvoet	4 keer per jaar	2 keer per jaar	2 keer per jaar

5.5 Kunstwerken/meubilair en overig

Voor het reguliere onderhoud van kunstwerken/meubilair en overige objecten wordt uitgegaan van de onderstaande maatregelen en frequenties per onderhoudsniveau.

Tabel 8 Maatregelen en frequenties kunstwerken/meubilair en overig

Beheertype	Maatregelen	Frequentie per onderhoudsniveau		
		A	B	C
Speelondergrond	Onkruidvrij maken halfverharding	5 keer per jaar	5 keer per jaar	1 keer per jaar
	Verharding ontdoen van blad	4 keer per jaar	4 keer per jaar	1 keer per jaar
	Reguliere inspecties en reparaties	2 keer per jaar	2 keer per jaar	2 keer per jaar
Speeltoestellen	Inspecties speeltoestellen (functioneel)	2 keer per jaar	2 keer per jaar	2 keer per jaar
	Inspecties speeltoestellen (visueel)	2 keer per jaar	2 keer per jaar	2 keer per jaar
Bladkorven	Repareren (5% per keer)	1 keer per 2 jaar	1 keer per 2 jaar	n.v.t.
	Legen bladkorf	15 keer per jaar	15 keer per jaar	n.v.t.
Vijver/ Oppervlaktewater	Baggeren waterpartij en afvoeren	1 keer per 10 jaar	1 keer per 10 jaar	1 keer per 10 jaar
	Uitmaaien nat gedeelte watergang	1 keer per jaar	1 keer per 2 jaar	1 keer per 2 jaar
	Verwijderen exoten	1 keer per jaar	1 keer per 2 jaar	1 keer per 2 jaar

6 FINANCIËLE CONSEQUENTIES

6.1 Jaarlijkse kosten regulier onderhoud

De jaarlijkse kosten voor regulier onderhoud zijn gebaseerd op eenheidsprijzen van de maatregelen (€ per m²/m¹/stuks) en frequenties zoals omschreven in hoofdstuk 5. De eenheidsprijzen en frequenties van de gewenste onderhoudskwaliteit zoals omschreven in paragraaf 4.2, zijn vermenigvuldigd met de areaal-aantallen van hoofdstuk 2 (m²/m¹/stuks).

Voor het berekenen van de kosten voor de komende 10 jaar is uitgegaan van het huidige prijspeil (anno juni 2023) en een jaarlijkse indexatie van 2,5%. Vanuit deze uitgangspunten zijn in de onderstaande tabel de reguliere onderhoudskosten inzichtelijk voor de periode 2024 - 2033.

Tabel 9 Kosten regulier onderhoud conform beheerstrategie en gewenst onderhoudsniveau

Onderhoudskosten: Centrumgebied op beeldniveau A, overig groen op beeldniveau B (basis)										
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Bomen	€ 383.636,-	€ 393.227,-	€ 403.057,-	€ 413.134,-	€ 423.462,-	€ 434.049,-	€ 444.900,-	€ 456.023,-	€ 467.423,-	€ 479.109,-
Bepanting	€ 232.699,-	€ 238.516,-	€ 244.479,-	€ 250.591,-	€ 256.856,-	€ 263.277,-	€ 269.859,-	€ 276.605,-	€ 283.521,-	€ 290.609,-
Gras	€ 730.657,-	€ 748.924,-	€ 767.647,-	€ 786.838,-	€ 806.509,-	€ 826.672,-	€ 847.338,-	€ 868.522,-	€ 890.235,-	€ 912.491,-
Hagen	€ 180.613,-	€ 185.129,-	€ 189.757,-	€ 194.501,-	€ 199.363,-	€ 204.347,-	€ 209.456,-	€ 214.692,-	€ 220.060,-	€ 225.561,-
Kunstwerken/ meubilair	€ 115.345,-	€ 118.229,-	€ 121.184,-	€ 124.214,-	€ 127.319,-	€ 130.502,-	€ 133.765,-	€ 137.109,-	€ 140.537,-	€ 144.050,-
Overig (vijver/opp.water)	€ 9.867,-	€ 10.114,-	€ 10.367,-	€ 10.626,-	€ 10.892,-	€ 11.164,-	€ 11.443,-	€ 11.729,-	€ 12.022,-	€ 12.323,-
Totaal	€ 1.652.817,-	€ 1.694.138,-	€ 1.736.491,-	€ 1.779.903,-	€ 1.824.401,-	€ 1.870.011,-	€ 1.916.761,-	€ 1.964.680,-	€ 2.013.797,-	€ 2.064.142,-

6.1.1 Toename areaal

De openbare ruimte is constant in beweging en daarmee ook het gemeentelijk groenareaal. Ruimtelijke ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld nieuwbouwwijken, nieuwe infrastructuur, afkoppeling van riool en omvorming van verharding naar groen (in het kader van klimaatadaptatie) hebben hun invloed op de omvang en samenstelling van het groenareaal. Mede door deze ontwikkelingen is het groenareaal toegenomen in omvang. Dit heeft er in de afgelopen jaren mede voor gezorgd dat de onderhoudskosten en daarmee het benodigde budget is toegenomen, samen met de kostenstijging van diensten en goederen.

6.2 Kosten afschrijving/vervanging en omvorming

Over het algemeen komt vervanging van groen pas aan de orde zodra er renovaties en/of reconstructies van de openbare ruimte, waar het groen onderdeel van uitmaakt, aan de orde zijn. De bekostiging van renovaties en reconstructies wordt meestal gedaan op projectbasis vanuit incidentele investeringen en niet vanuit het reguliere onderhoudsbudget.

Dit beheerplan richt zich op de periode waarin het groen in stand gehouden wordt (met regulier onderhoud) totdat er een renovatie of reconstructie aan de orde is. Grootschalige renovaties en/of reconstructies vallen dus buiten de scope van dit beheerplan. In het reguliere onderhoud is wel rekening gehouden met een jaarlijks percentage aan inboet bij de bomen en de bepanting. Dit betekent dat er in de maatregelen en daarmee met het benodigde budget vanuit wordt gegaan dat jaarlijks een klein percentage van het groenareaal opnieuw aangeplant/vervangen dient te worden om aan het gewenste onderhoudsniveau te voldoen.

B1 REFERENTIEBEELDEN CROW CATALOGUS KWALITEIT OPENBARE RUIMTE

Groen-beplanting bodembedekkers-kaal oppervlak					
A ⁺	A	B	C	D	
					
Er is geen kaal oppervlak.	Er is weinig kaal oppervlak.	Er is in beperkte mate kaal oppervlak.	Er is redelijk veel kaal oppervlak.	Er is veel kaal oppervlak.	

Groen-beplanting bodembedekkers-overgroei randen verharding of gras					
A ⁺	A	B	C	D	
					
De rand van de verharding of het gras is volledig zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is goed zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is redelijk zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is nauwelijks zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is niet zichtbaar.	

Groen-boom wortelopschot					
A ⁺	A	B	C	D	
					
Er is geen wortelopschot.	Er is weinig wortelopschot.	Er is in beperkte mate wortelopschot.	Er is redelijk veel wortelopschot.	Er is veel wortelopschot.	

Groen-beplanting haag-gaten in haag					
A ⁺	A	B	C	D	
					
Er zijn geen gaten in de haag.	Er zijn weinig gaten in de haag.	Er zijn in beperkte mate gaten in de haag.	Er zijn redelijk veel gaten in de haag.	Er zijn veel gaten in de haag.	

Groen-beplanting haag-snoeibeeld geschoren hagen

A⁺

De strakke lijnen van de haag zijn duidelijk zichtbaar. Er steken geen uitlopers uit de haag.

A

De strakke lijnen van de haag zijn goed zichtbaar. Er steken weinig uitlopers uit de haag.

B

De strakke lijnen van de haag zijn redelijk zichtbaar. In beperkte mate steken kleine uitlopers uit de haag.

C

De strakke lijnen van de haag zijn niet meer zichtbaar. Er steken redelijk veel kleine uitlopers uit de haag.

D

De strakke lijnen van de haag zijn niet meer zichtbaar. Er steken veel uitlopers uit de haag. De haag heeft zich ontwikkeld tot losse heesterrand.

Groen-beplanting beschadiging

A⁺

Er is geen beplanting beschadigd.

A

Er is weinig beplanting beschadigd.

B

Er is in beperkte mate beplanting beschadigd.

C

Er is redelijk veel beplanting beschadigd.

D

Er is veel beplanting beschadigd.

Groen-beplanting heesters-gesloten heesters-kaal oppervlak

A⁺

Er is geen kaal oppervlak.

A

Er is weinig kaal oppervlak.

B

Er is in beperkte mate kaal oppervlak.

C

Er is redelijk veel kaal oppervlak.

D

Er is veel kaal oppervlak.

Groen-beplanting heesters-snoeibeeld				
A ⁺	A	B	C	D
				
Heesters vertonen geen snoeiachterstand. Er zijn geen holle heesters.	Heesters vertonen weinig snoeiachterstand. Er zijn weinig holle heesters.	Heesters vertonen in beperkte mate snoeiachterstand. Er zijn in beperkte mate holle heesters.	Heesters vertonen redelijk veel snoeiachterstand. Er zijn redelijk veel holle heesters.	Heesters vertonen veel snoeiachterstand. Er zijn veel holle heesters.

Groen-beplanting heesters-overgroei randen verharding of gras				
A ⁺	A	B	C	D
				
De rand van de verharding of het gras is volledig zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is goed zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is redelijk zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is nauwelijks zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is niet zichtbaar.

Groen-beplanting bodembedekkers-snoeibeeld				
A ⁺	A	B	C	D
				
De bodembedekkers hebben geen storende takken.	De bodembedekkers hebben weinig storende takken.	De bodembedekkers hebben in beperkte mate storende takken.	De bodembedekkers hebben redelijk veel storende takken.	De bodembedekkers hebben veel storende takken.

Groen-gras kaal oppervlak				
A ⁺	A	B	C	D
				
Er is geen kaal oppervlak.	Er is weinig kaal oppervlak.	Er is in beperkte mate kaal oppervlak.	Er is redelijk veel kaal oppervlak.	Er is veel kaal oppervlak.

onkruid in beplanting				
A ⁺	A	B	C	D
				
Er is geen onkruid.	Er is weinig onkruid.	Er is in beperkte mate onkruid.	Er is redelijk veel onkruid.	Er is veel onkruid.

Groen-beplanting bloembak-kaal oppervlak				
A ⁺	A	B	C	D
				
Er is geen kaal oppervlak.	Er is weinig kaal oppervlak.	Er is in beperkte mate kaal oppervlak.	Er is redelijk veel kaal oppervlak.	Er is veel kaal oppervlak.
kaal oppervlak 0% per bloembak	kaal oppervlak ≤ 5% per bloembak	kaal oppervlak ≤ 10% per bloembak	kaal oppervlak ≤ 20% per bloembak	kaal oppervlak > 20% per bloembak